

Roma Katolik Kilisesinin Ahiret İnancı Üzerine Bir İnceleme*

An Examination on the Beliefs of Roman Catholic Church about Afterlife

Musa Osman KARATOSUN^a

^a Arş. Gör. Dr., Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Dinler Tarihi Anabilim Dalı
e-Posta: mkaratosun@hotmail.com , <https://orcid.org/0000-0002-0449-5851>

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi:	26.07.2019
Kabul Tarihi:	11.10.2019
Yayın Tarihi:	27.12.2019

Özet

Hıristiyanlık, yaşayan dünya dinlerine bakıldığında, ölümden sonra diriliş ve peşi sıra gerçekleşecek olayların detaylı bir şekilde anlatıldığı dinlerden birisidir. Hıristiyanlığa göre dünya hayatının bir başlangıcı vardır ve bir de sonu olacaktır. Doğrusal bir zaman diliminde akacağına inanılan bireysel ve kitlesel olaylar örgüsünün tümü ahiret hayatına dair inançlarla alakalıdır. Hıristiyanlığa göre ahiret hayatı kişisel ölçekte bireyin ölümüyle insanlık ölçeğindeyse Son Hüküm Günüyle başlar. Kâinatın yaratılışından Son Hüküm Gününe kadar geçecek olan zaman dilimi üç ana kısımda incelenebilir. Birinci zaman dilimi kâinatın yaratılışından İsa Mesih'in İkinci Gelişine kadarki süreyi kapsayan, halen bizlerin de içinde bulunduğumuz zaman dilimidir. Bu zaman diliminde gerçekleşecek olayların mekânı bu dünyadır ve bu olaylar tamamıyla bireysel ölçekte cereyan etmektedir. Bunlar literatürde; ölüm, Özel Yargılama, Cennetin ön-deneyimi, Araf, Cehennemin ön-deneyimi başlıklarında ifade bulan inanışlardır. İkinci zaman dilimi İsa Mesih'in İkinci Gelişi ile başlayan ve Son Hüküm Gününe kadar devam eden bir süreci kapsar. Bu zaman diliminde gerçekleşecek olayların mekânı bu dünyadır. Ancak, muhatapları başta Kilisenin manevi şahsiyetinde vücut bulan bütün Hıristiyan inanlılar olmak üzere tüm insanlıktır. İsa Mesih'in İkinci Gelişi, ölümlerin dirilişi, alınıp götürülüş, büyük çalkantı, Milenyum ve Dünyanın Sonu başlıklarında ifade bulan itikadi meselelerin detaylarına bakıldığında, nihai galibinin iyilerin olacağı bir iyi-kötü savaşının öngörüldüğü ortadadır. Ancak bazı meselelerin detaylarıyla ilgili Kilise halen sarih görüşler belirtmediği için genel hatları belli, detayları muğlak bir gelecek beklentisi söz konusudur. Bu muğlaklık da mezhepleşme sürecine kadar gidebilen, farklı görüş ayrılıklarının doğmasına zemin hazırlayan bir alan yaratmaktadır. Üçüncü zaman dilimi ise İsa Mesih'in iyi-kötü savaşına son vererek, bazı seçkin azizlerle birlikte bütün kötülere yargıladığı ve iyileri akladığı sonsuza kadar devam edecek olan bir yaşamın ilk günü olan Son Hüküm Günüyle başlar. Bu zaman diliminde gerçekleşecek olayların mekânı Yeni Yeryüzü ve Yeni Gökler denilen farklı bir mekândır. Tüm insanlığı ilgilendiren bu mahkemenin sonucundaysa iyiler ebedi istirahatgâh olarak Cennete ve kötüler de Cehenneme ayrılır. Tanrının bütün amaçlarının nihai olarak gerçekleştiği bu sonsuz yaşam, Hıristiyanların ümit ve korkuyla karışık bekledikleri ahiret hayatının son merhalesidir. Bu makalenin amacı, yukarıda bahsi geçen aşamalarla ilgili Katolik inancının bakış açısını yalnızca Kilisenin resmî dokümanlarını ve sahîh kaynaklarını kullanarak detaylı bir şekilde sunmaktır. Bu minvalde çalışmamız fütüristik öğelerin ve eskatolojik inanışların harmanlandığı deskriptif bir çalışma mahiyetindedir.

Anahtar sözcükler: Dinler Tarihi, Roma Katolik Kilisesi, Ahiret, İsa Mesih'in İkinci Gelişi, Son Hüküm Günü.

* Bu makale, 27 - 29 Nisan 2016 tarihinde Roma'da düzenlenen 3rd International Conference on Social Sciences & Education Research isimli bilimsel toplantıda özet olarak sunulan çalışmanın genişletilmiş tam metnidir.

Giriş

Hıristiyanlığın başlangıcından beri ölümlerin dirileceğine inanmak Hıristiyan inancının temel bir ögesi olmuştur. “Hıristiyanların en çok itimat ettiği şey, ölümlerin dirilmesidir. İşte buna inanarak yaşamaktayız (CCE, § 991).”

Aranızdan bazıları nasıl olur da çıkıp ölümden sonra diriliş yoktur diyebilir? Eğer ölümden sonra diriliş olmasaydı, Mesih İsa da dirilmemiş demektir; Eğer Mesih İsa dirilmemiş ise, bizim vaaz-u nasihatlerimiz boşunadır ve sizlerin imanı da boşunadır... Gerçek şu ki, Mesih İsa uykuda olanların (ölmüş olanların) kalkışının ilk örneği olarak ölümlerin arasından dirilmiştir. (1Ko, 15:12-14, 20.)

Yukarıda, Katolik Kilisesinin iman esaslarından birisi olan ölümden sonra dirilişin hak olduğuna inanmanın Hıristiyanlığın en temel unsurlarından birisi olduğuna dair veciz ifadeler yer almaktadır. Kutsal Kitaptaki atıfta da görüldüğü üzere, bu inancı çekip çıkardığımızda Hıristiyanlıktan geriye hiçbir şey kalmaz.

Hıristiyanlık, yaşayan dünya dinlerine bakıldığında, ölümden sonra diriliş ve peşi sıra gerçekleşecek olayların detaylı bir şekilde anlatıldığı dinlerden birisidir. Bu bağlamda Hıristiyanlığa göre ahiret hayatı sırasıyla şu olaylar silsilesinden sonra başlayacaktır: *ölüm, özel yargılama, Cennetin ön-deneyimi, Araf, Cehennem ön-deneyimi, İsa Mesih'in İkinci Gelişi, ölümlerin dirilişi, alınıp götürülüş, büyük çalkantı, Milenyum, Dünyanın Sonu, Son Hüküm Günü, Cennet, Cehennem ve Tanrının bütün amaçlarının nihaî olarak gerçekleşmesi.*

Bu makalenin amacı, yukarıda bahsi geçen aşamalar hakkında Katolik inancının bakış açısını sunmaktır. Bu sebeple, çalışmamız boyunca yalnızca Kilisenin resmî dokümanlarını (papalık dökümanları, Kilise babalarının yazılarını, konsil kararlarını vs.) veya *nihil obstat* ve *imprimatur* mühürlerine sahip eserleri kullanmayı uygun gördük. Çünkü akideyi ilgilendiren bu mevzu hakkında sahih olduğu onaylanmamış bir bilgiye yer vermenin hem Hıristiyanları rencide edeceği, hem de gayri ilmî olduğu kanısındayız.

Konuyla ilgili Türkiye’de yapılan çalışmaların gözden geçirilmesi, gereksiz tekrarlardan kaçınılmasını sağlayacağı gibi, değinilmemiş hususların fark edilmesini temin eder. Örneğin, Galip Atasagun, “Hıristiyanlıktaki Kıyamet Alâmetleri ve Dünyanın Sonu” isimli makalesinde (1998), münhasıran *İsa Mesih'in İkinci Gelişi* ve *Milenyum* süreçleri arasında vuku bulacak olayları işlemiştir. Atasagun çalışmasında etraflıca kıyamet alametlerini işlediği için biz çalışmamızda bu hususlara, tekrardan kaçınmak adına yer vermedik. Atasagun’un çalışmasında *alınıp götürülüş* ve *büyük çalkantı* hususlarının yer almaması sebebiyle daha çok bu noktalara değindik. Başka bir örnek olarak Muhsin Akbaş’ın “Yahudi ve Hıristiyan Düşüncesinde Ölüm Sonrası Hayat ve Diriliş İnancının Dini ve Teolojik Temelleri” isimli makalesi (2002) gösterilebilir. Esasında Akbaş, bu çalışmasında *İsa Mesih'in İkinci Gelişi* ve *ölümlerin dirilişi* hususlarının felsefi altyapısını ortaya koymaktadır. Biz Katolik Hıristiyanlığa göre hangi dinî deliller ile ölümlerin dirilişinin kabul edildiğine yer verdik, ama genel olarak ölümlerin dirilişinin felsefi alt yapısına / delillerine ve konuyla ilgili tartışmalara değinmedik. Bir başka örnek de Cengiz Batuk’un “Kıyameti Beklerken: Hıristiyanlık’ta Kıyamet Beklentileri ve Rus Ortodoks Kilisesindeki Yansımaları” isimli çalışmasıdır (2008). Bu çalışmasında

Batuk, *Milenyum* süreci hakkında ilk yüzyıldan beri ortaya konulan farklı anlayışlar ekseninden oluşan fikir ayrılıklarına değinmiştir. Batuk'un ulaştığı sonuçlara göre, bu anlayış farklılıkları yüzünden ana gövdeden (Katoliklik) dışlanan ilk grup Montanist'lerdir ve günümüzde de ortaya çıkan milenyumcu akımların akıbeti de benzer şekilde olmuştur/olması muhtemeldir. Ayrıca Batuk, çalışmasında Ortodoks Kilisesindeki Milenyum anlayışını ve bu konuda yeni ortaya çıkan mezhepleşmeleri işlemiştir ki bu husus bizim çalışmamızın sınırları dışındadır.

Görüldüğü üzere, Türkiye'de yapılan çalışmalarda da esas ilginin *İsa Mesih'in İkinci Gelişi* ve *Milenyum* süreçleri etrafında şekillendiği görülmektedir. Biz çalışmamızda daha geniş bir perspektiften bakarak konuyu daha derli toplu bir şekilde ele almaya gayret edeceğiz. Çalışmamız boyunca tek bir sorunun yanıtını arayacağız: "Katolik Hıristiyanlar, insanlığı gelecekte bekleyen olaylar hakkında ne öngörmektedir?" Bu sebeple çalışmamıza 'ahiret' başlığı seçilmiştir; fakat belirtilmelidir ki bu sadece 'afterlife / bu hayattan sonraki süreç' anlamında değil aynı zamanda 'the last days / bu hayatın son demleri' anlamını da ihtiva edecek şekilde kullanılmıştır. Çalışmamızda yer yer fütüristik öğelerden bahsetmemizin sebebi de bundandır.

Hıristiyanlığın ahiret anlayışını doğru tespit edebilmenin yegâne anahtarı onun zaman ve mekân algısını doğru tespit edebilmekten geçmektedir. Yaratılışın başlangıcıyla zamanın başladığı var sayılırsa, bu zaman çizgisi üç ana dilime ayrılabilir. Bunlardan birincisi, zamanın başından *İsa Mesih'in İkinci Gelişine* kadarki süredir. Bizler hala bu süreci yaşamaktayız. *İkinci Gelişin* ne zaman gerçekleşeceği belli olmamakla beraber, o çok 'yakın'dır (Luk 12:40). *İkinci Geliş* gerçekleşene kadar olacak olan olaylar bireysel ölçekte cereyan eden olaylardır. Kişinin manevi olgunluğunu doğrudan ilgilendiren bu olaylar dinî literatürde *ölüm*, *Özel Yargılama*, *Cennetin ön-deneyimi*, *Araf* ve *Cehennem*in ön-deneyimi olarak geçmektedir.

İkinci Geliş gerçekleştikten *Son Hüküm Gününe* kadarki geçen süre ise zaman çizgisinin ikinci dilimini oluşturur. İkinci zaman dilimi gerçekleşeceğine inanılan bu hususlar literatürde detaylı bir şekilde ele alınmamakla birlikte genel bir çerçeve kabul ve tasdik edilir. Bu olaylar şunlardır: *İsa Mesih'in İkinci Gelişi*, *ölülerin dirilişi*, *alınup götürülüş*, *büyük çalkantı*, *Milenyum*, *Dünyanın Sonu*. Örneğin *İsa Mesih'in İkinci Gelişi* kesinlikle inanılması gereken bir husus, yani bir iman akidesi olarak kabul edilirken, Milenyum sürecinin ne zaman başlayacağı veya biteceği ile ilgili herhangi bir konsil kararı veya papalık görüşü yoktur. Dolayısıyla bu gibi muğlak meseleler her zaman araştırma ve tartışma konusu olmuştur. Yukarıda zikrettiğimiz çalışmalarda da görüleceği üzere, esas merak konusu ve ilgi genellikle bu tür müphem meseleler üzerinde olmaktadır.

Son Hüküm Günüyle birlikte sonsuza kadar uzanan *Ebedi Yaşamın* gerçekleşeceği üçüncü zaman dilimi başlar. Üçüncü zaman diliminde iyi – kötü savaşı bitmiş, bütün ruhlar diriltilmiş ve yüce bir mahkemede İsa Mesih ve çok seçkin bazı azizlerin huzurunda sorguya çekilmek için toplanmışlardır. Bu mahkemede yargılanan ruhlar imanları ve amelleri zaviyesinde değerlendirilecek ve ebedi istirahatgah olarak Cennete veya Cehenneme ayrılacaklardır. Böylece Tanrının ezelde takdir ettiği bütün amaçları nihaî olarak

gerçekleşecek ve adalet yerini bulacaktır. Birinci ve İkinci zaman dilimlerinde gerçekleşecek olayların mekânı bu dünyadır. Üçüncü zaman diliminde gerçekleşecek olayların yaşanacağı mekân ise Yeni Yeryüzü, Yeni Gökler denilen başka bir mekân ile nihayetinde Cennet ve Cehennem duraklarıdır. Bu anlattıklarımızı Şekil 1.'de gösterdik. Kaynaklarıyla birlikte detaylarını ise ilerleyen sayfalarda, her bir durağı kronolojik olarak takdir ettiğimiz sıra numaralarına göre ele aldık.

Şekil 1. Hıristiyanlığa Göre Zaman Çizelgesi

	Birinci Dilim	İkinci Dilim	Üçüncü Dilim
Mekan	Bu dünya	Bu dünya	Yeni Yeryüzü Yeni Gökler
Gerçekleşecek Olaylar	Yaratılış ... (binlerce yıl sonra) ... İsa'nın enkarnasyonu ... (binlerce yıl sonra ve hala bu süre zarfında) 1. Ölüm 2. Özel Yargılama 3. Cennetin ön-deneyimi 4. Araf 5. Cehennem ön-deneyimi	6. İsa Mesih'in İkinci Gelişi 7. Ölülerin Dirilişi 8. Alınıp Götürülüş 9. Büyük Çalkantı 10. Milenyum 11. Dünyanın Sonu (Armageddon Savaşı)	12. Son Hüküm Günü 13. Cennet 14. Cehennem 15. Tanrının bütün amaçlarının nihai olarak gerçekleşmesi ... (Ebedi yaşam)
Deneyimleyen Kişi	Tüm insanlık bireysel olarak deneyimleyecek.	İyiler ile kötülerin kutuplaşmaları ve karşılıklı bir mücadele söz konusudur. Bu olaylar kitlese ölçekte gerçekleşecektir.	Tüm insanlık kitlese olarak deneyimleyecek.

1. Ölüm

Kilise, her bir tinsel ruhun doğrudan doğruya bizzat Tanrı tarafından yaratıldığını öğretir – ruh, ebeveynler tarafından 'üretilen' bir unsur değildir ve ayrıca o ebedidir. Ölüm ile bedenden ayrıldığında yok olmaz ve Ölülerin Dirilişinde bedeni ile yeniden birleşecektir (CCE, §366).

Yukarıdaki pasaj ruhun (*anima*) ebediliği ve ölümün nihai bir son olmadığına dair

Kilisenin görüşünü sarıh bir şekilde içermektedir. İnsan yalnızca ruh ve bedenden (*corpus*) oluşan bir yapı arz etmez. Bunlara ilaveten can (*spiritus*) ve yürek (*cor*) denilen ve kişinin, tanrının tarafını tutup tutmayacağına karar vermesinde etkili olan derunî boyutunu oluşturan unsurları da içerir (CCE, §367-8).

Ölüm ise yaratılışın ilk safhasında olmayan fakat aslî günah ile bu dünyaya gelen bir unsur olarak kabul edilir. Bu yüzden ölüm, o ilk günahın bir semeresidir. Bu minvalde literatürde şu açıklama yapılır:

Aslı adaletten (originalis iustitia) ileri gelen [Adem ile Havva'nın] ahenk içindeki ilişkileri artık yıkılmıştı; ruhun beden üzerindeki tinsel yetenekleri zayıfladı; erkek ve kadının ayrılmaz birliği gerilimlere tabi olmuştu; o andan itibaren artık aralarındaki ilişki şehvet ve tahakküm izleri taşıdı. Yaratılışla olan uyum da parçalandı; gözle görünen yaratıkların hepsi insana yabancı ve düşman oldu; İnsan yüzünden artık yaratılış da 'çürümeye tabi kılınmıştır'. Önünde sonunda bu itaatsizlik sebebiyle insanın başına gelecek şey bariz bir biçimde önceden haber verilmişti: insan, kendisinden yaratılmış olduğu toprağa 'geri dönecektir'. Böylece ölüm, insanlık tarihine girmiş oldu. (CCC, §400), (Yar 3:7-16, 17, 19; Rom 8:20; Yar 2:17; Rom 5:12).

Literatürde günahın adaletin zıttı olarak tanımlanması dikkati çeken ilk husustur, böylece zulüm ile eşanlımlı oluşu da kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Şüphesiz yapılan bu ilk zulmün (aslî günahın) bir başkaldırı ve itaatsizlik olduğu göz önünde bulundurulursa niçin bu kadar önemli sonuçlar doğurduğu da anlaşılabilir olur. Zira ölüm, bu zulüm sebebi ile dünyaya gelen nice kötülüklerden sadece birisidir.

En erken kilise dokümanından en son dokümana kadar Hıristiyanlar, ölümü hep kötülük ve günah ile gerçek yaşamı ise İsa Mesih ile ilişkilendirmişlerdir. Örneğin Didache¹ adlı eserde insanlığın biri *Yaşam Yolu* öteki *Ölüm Yolu* olmak üzere yalnızca iki seçeneklerinin olduğu ifade edildikten sonra, ölüm yolu diye ifade edilen istikamet şöyle ifade edilir:

“Ölüm Yolu şudur. Öncelikle, bu yol kötülükten ibarettir ve her açıdan lanetlenmiştir. Bu yol cinayet, zina, şehvet düşkünlüğü, fuhuş, hırsızlık, putperestlik, büyücülük, sihirbazlık, gasp, yalan yemin, riyakârlık, hilekârlık, düzenbazlık, gurur, fesatlık, bencillik, tamahkârlık, küfürlü konuşmak, kıskançlık, saygısızlık, kibir ve kendini beğenmişlik ile dolup taşar. Bu yolda iyi insanlara işkence eden, hakikatten öğrenen ve yalana tapan kişiler vardır; bu kişiler ne iyi kimseleri bekleyen mükâfatlardan haberdardır ne de iyi ve adil olan şey nedir bilirler; yine böyle kişiler salih amellerde bulunmak yerine göz göre göre yalan söyleyip, korkunç kötülükler planlarlar. Böyle kimseler kibarlık ve sabır gibi erdemleri tahayyül dahi edemezler; faydalı ve iyi şeylere asla ilgileri yoktur ve yalnızca kendi çıkarlarına meylederler. Fakirin ve garibin halinden anlamaz ve asla onlara şefkatle muamele etmezler. Yaratıcıları hakkında da en ufak

¹ Didache metni 1873 yılında, İzmit metropolitani Yunan Ortodoks Başpiskoposu Philotheos Bryennios tarafından İstanbul'daki Kudüs patrikliği kütüphanesinde keşfedilmiştir. Didache metninin yazarı bilinmemekle birlikte “Didache kyriou dia ton dodeka apostolon ethesin / On iki havarinin Rabbin öğretisini kâfirlere tebliği” şeklinde bir başlığı vardır. Yapılan çalışmalar bu metnin tek bir metinden oluşmadığını, yıllar içinde ilaveler yapıldığını göstermiştir (Draper, 1996) ve 65 ilâ 80 yılları arasına tarihlendiren araştırmalar olduğu gibi, 131 – 160 yılları arasına da tarihlendirilmektedir (Chapman, 1908). Genel kanaat metnin en temel parçası olan ilk bölümlerinin 100 yılından önce yazıldığı, ancak son şeklini I. yüzyılın sonlarına doğru aldığı yönündedir. Didache metninin tamamı için: <http://www.sofiatopia.org/equiaeon/didache.htm>

bir bilgileri yoktur. Bu gibi kimseler çocuklarını bile öldürürler ve Tanrı'nın suretinde yaratılan insanı hakir görürler; yardıma muhtaç kimselerden yüz çevirirler ve mazlum kişiyi daha çok ezerler; bunlar zenginlere taparcasına hürmet ve yardım ederken, fakirlerden de gözleri dönmüş gibi nefret ederler; bunların istisnasız tamamı günahlara batmış kimselerdir. Bu gibi insanlardan arkana bakmadan kaç, Evladım!” (Didache, 5:1,2)

Birinci yüzyıla ait yukarıdaki metin Hıristiyan ahlakını özetler nitelikte olsa da, kötü hasletler sayılıp, bunlardan sakınılması gerektiği ifade edilirken bütün bu kötü hasletlerin ‘Ölüm Yolu’ diye anılması manidardır. Papa Francis’in 2013 Haziran ayında yayınladığı aşağıdaki metin de yine benzer bir mesajı vermektedir. Buna göre, İsa Mesih ölümün karanlığını dahi aydınlatabilen yegâne güneştir. Burada da imansızlığın ölüm ve karanlık ile ilişkilendirildiğini ve imanın ölümü dahi yenebilecek bir kuvvet olduğu vurgulanmaktadır:

Güneş, bütün hakikati tüm çıplaklığı ile aydınlatamaz, zira onun ışıkları ölümün gölgesine nüfuz edemez, o gölge ki nihayetinde bütün insanların üzerine düşer ve onların gözlerini ışığa kapatır. (...)İmanlarının kendilerine açtığı uçsuz bucaksız ufkun farkına varan

Hıristiyanlar, Mesih’i “ışıkları yaşam saçan” gerçek güneş olarak çağırırlar. (Lumen Fidei, §1)

2. Özel Yargılama

Ölümle ile birlikte, yani ruhun bedenden ayrılmasıyla, insan bedeni çürür ve ruh Tanrı ile buluşmaya giderek *Özel Yargılamadan* geçer. Bunun sonucunda ebedi istirahatgâhını önceden tadar ve yeniden dirileceği günü bekler (CCE, §163). Tanrıyla mükemmel bir iletişim kuran, kusursuz bir Hıristiyan hayatı yaşayan, kısacası ‘*nur içinde*’ olan kişiler beklemeden, doğrudan Cennetin bir ön deneyimini tadararak Tanrının cemalini temaşa saadetine ereceklerdir. Ölüm anında bazı küçük günahları sebebiyle aklanmaya ihtiyacı olan kişiler Araf’a giderek günahlarının kirlerinden arınmayı beklerler. Ölen kişi eğer ölümcül günahlardan birini işlemişse veya daha beteri, aslı günahın kirine bulanmışsa, doğrudan, ebediyen kalacağı Cehennem’in ön deneyimi yaşamaya başlar. Özel Yargılama ile ilgili kutsal kitapta sarıh bir pasaj olmamasına rağmen Rom. 2:15-16, Lu. 23:43, 2Ko. 5 gibi pasajlardan çıkan anlamlar doğrultusunda ve Michael Palaeologus’un 1274’teki iman ikrarında, Papa Benedict XII’nin 1336’da yayınladığı papalık genelgesinde (*Benedictus Deus*), Papa Gregory XIII (ö.1585) ve Papa Benedict XIV’ün (ö.1758) beyanlarında bu dogmanın tespit ve tesis edildiği görülmektedir (CCE, §1021, 1022; McHugh, 1910b).

3. Cennetin Ön-Deneyimi

Kusursuz bir Hıristiyan hayatı yaşayarak ölenler ve küçük günahlarından tamamen arınmış kişiler, ilelebet Mesih İsa ile birlikte yaşayarak Tanrıyı ‘olduğu gibi’ görme, onunla yüz yüze, aracısız iletişim kurma ve hatta tanrı gibi olma bahtiyarlığına nail olacaklardır (CCE, §1023; Yu. 3:2; 1Ko. 13:12, Va. 22:4). Cennet; Kutsal Teslis, Meryem Ana, bütün melekler ve azizlerle birlikte, sonsuza kadar yaşamaktır. Cennet; insanın en derin özlemlerinin gerçekleşmesi, nihai akıbeti, yüce ve kesin mutluluk halidir. Cennet; Tanrı’nın kendisini sevenler için hazırladıklarını hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği ve hiçbir insan yüreğinin kavramadığı (1Ko. 2:9) kutlu bir mekandır (CCE, §1024-29). Cennet yalnızca

günahsızların ve iman edip vaftiz olanların gidebildiği bir yerdir (Mar. 16:16). Günahlardan kurtulmak için de tövbe etmek gereklidir (Elç. 2:38). Hıristiyan yaşamında tövbenin pek çok çeşidi vardır. Oruç tutarak, ibadet ederek veya zekat vererek günahlardan arınmak mümkündür (CCE, §1434). Ayrıca, vaftiz olmak, şehit olmak, kişinin komşusuyla barışması, günahlar için dökülen gözyaşları, hayır hasenat işlerine koşmak ve azizlerin aracılığı gibi çeşitli yollar pek çok günahın kefareti olarak arınmayı sağlar (CCE, §1434). Bunlara ilaveten kişinin fakirlerin imdadına koşması, adaleti tesis için çalışması, din kardeşinin manevi gelişimi için ona yardım etmesi, günlük ibadetleri yapması, kutsal kitaptan pasajlar okuması, yıllık ibadetleri gözetmesi ve genel olarak kendi günahkâr durumunu kabul ederek Tanrıdan sürekli af dilemesi de günahların silinmesini ve aklanmayı sağlar (CCE, §1435-39).

4. Araf

Tanrı'nın dostluğu ve nuru içinde ölenler, ama henüz tam olarak arınmamış olanlar, ebedi esenliklerini garanti altına almış olmalarına karşın, Cennet mutluluğuna girmek için gerekli kutsallığı elde etmek amacıyla öldükten sonra bir arınmadan geçerler (CCE, §1030), çünkü cennete murdar hiçbir şey giremeyecektir (Va. 21:27). Bu son arınmaya Kilise, Araf demektedir ve Araf ile ilgili iman doktrini özellikle Floronsa (1431-1449) ve Trent Konsillerinde (1545-1563) açıkça belirtilmiştir (CCE, §954, 1031, 1472). Kutsal Kitaba göre, günahlardan arınma hem bu dünyada, hem de öldükten sonra gerçekleşebilir (Mat. 12:31). Bu yüzden Kilise ölümler için Evharistiya kurbanı sunulmasını, sadaka verilmesini, endüljans alınmasını ve diğer tövbe eylemlerinde bulunulmasını teşvik eder (CCE, §958, 1032, 1371, 1689). Örneğin, 2016 yılında kutlanan Merhamet Jübilesi vesilesiyle *mutlak endüljanslar* dağıtılmıştır. Bu belge, öldükten sonra günaha bağlı bir şekilde gerçekleşecek olan geçici azabın tümünden kaldırıldığı bir af belgesidir. Baba'nın rahmeti, Mesih'in Gelini, yani Kilisesi, aracılığı ile tövbe dileyen günahkâra ulaşan ve böylece onu günahın her bir kalıntısından kurtaran bir endüljans olur (Misericordiae Vultus, m.22; Yıldırım ve Karatosun, 2016, s. 481, 521).

5. Cehennem Ön-Deneyimi

Pişman olmadan ve Tanrı'nın bağışlayıcı sevgisini kazanmadan ölmek, bizzat kendi isteğimizle ondan ebediyen ayrı kalmak anlamına gelir. Tanrı ve azizlerin birliğinden kendini dışlama durumuna 'cehennem' denir (CCE, §1033). Cehennem azabının en acı verici kısmı ise bu ayrı kalış halidir, çünkü insanoğlu mutlu bir yaşama hasret yaşamaktadır ve yalnızca Tanrı ile birlikte olduğunda bu mutlu yaşama erecektir, cehennem ise ebediyen bundan irak kalmaktır (CCE, §1035). İlaveten, kutsal kitapta pek çok defa bu gibi günahkârların ateş ile azap olunacaklarıyla ilgili pasajlar vardır (CCE, §1034, Mat. 13:41-42; Mat. 5:13, 22; Mar. 9:43-48). Özünde insanlık Cehennem için yaratılmadı, ancak Cehenneme gidenler Tanrı'ya bilerek, isteyerek ve ısrarla isyan edenlerdir, Tanrı ise herkesi biteviye tövbeye davet eder (2Pe. 3:9). Ayrıca ölümcül günah işleyenler de ebedi cehennem azabına müstahak olurlar (CCE, §1861), çünkü ölümcül günahlar 'tam bilinçli bir şekilde ve isteyerek, ciddi bir konuda işlenmiş' günahlardır (CCE, §1857). Ciddi konu ise adam öldürmek, zina etmek, hırsızlık yapmak, yalan yere tanıklık etmek, başkasının hakkını yemek, anne ve babaya saygısızlık

etmek olarak tanımlanır (CCE, §1858).

6. İsa Mesih'in İkinci Gelişi

Katolik Kilisesinin tasdik ettiği İznik iman ikrarının (amentüsünün) İsa Mesih'in İkinci Gelişi ile ilgili maddeleri şöyledir:

“... *Kutsal Kitaplarda yazıldığı gibi, üç gün sonra dirilmiş ve göğe çıkmıştır. Baba'nın sağında oturmaktadır. Dirileri ve ölüleri yargılamak amacıyla şanla yeniden gelecek ve hükümdarlığının sonu gelmeyecektir.*”

İsa Mesih'in İkinci Gelişine iman yalnızca sözde kalmaz, yıl içinde Advent diye bilinen ve Noel'den önce kutlanan, Dört Hafta süren litürjik bir dönem vardır. Bu dönemde yapılan bütün ayinlerde İsa Mesih'in İkinci Gelişinin coşkulu isteği her yıl yenilenir. Örneğin Advent dönemine özel haftanın (17 Aralıkta ila 23 Aralıkta arası) her günü sadece bir tanesi okunan yedi adet *antiphon*² vardır. Bunların her birisi gelecek olan Mesih'i farklı bir sıfat ile övdüğünden 'Yüce *Antiphon*' olarak isimlendirilirler. Ayrıca hepsi 'O' şeklindeki nida ile başladığı için 'O *Antiphonlar*' da denir. Her birisi, Kutsal Kitapta İsa Mesih için kullanılan özel bir sıfat ile başlar ve yine özel bir dilek ile biter. Bu antiphonların yazarı bilinmemekle beraber, dokuzuncu yüzyıla ait oldukları tahmin edilmektedir (Britt, 1922, ss. 91, 93).

Latince	Türkçe
O Clavis David, et sceptrum domus Israel; qui aperis, et nemo claudit; claudis, et nemo aperit: veni, et educ vincitum de domo carceris, sedentem in tenbris, et umbra mortis.	Ey açtığını kimsenin kapayamayacağı ve kapadığını kimsenin açamayacağı Davut'un Anahtarı ve İsrail Evinin asası; gel ve karanlıkta, ölümün gölgesinde oturan köle yurdundaki tutsaklara önderlik et.

Antiphonda geçen 'Davut'un Anahtarı' tabirini Yeşaya 22:22'de ve Vahiy 3:7'de görebiliyoruz. 'İsrail Evinin Asası' tabirinin izlerini ise Yeremya 51:19'da sürebiliriz. Karanlık zindanlar ve kölelik vurgusunu da Yeşaya 42:7'de okuyabiliriz. Bu ayetleri incelediğimizde aslen sürgündeki Yahudilerin beklediği, Davut'un soyundan gelip kendilerini kurtaracak olan Mesih'e adadıkları övgü dolu ve beklenti içerikli metinler olduklarını görebiliyoruz. Bu metinlerin Advent döneminde Hıristiyanlar tarafından okunması manidardır. Onlara göre Yahudilerin bekledikleri bu Mesih, İsa'dan başkası değildir ve zaten bu iki halkın Mesih beklentisi ortak noktalarıdır (CCE, §840). Bu yüzden, O'nun İkinci Gelişi için de bu satırlar düşünülebilir. Yeni Ahitten de pek çok pasaj İsa Mesih'in İkinci Gelişiyle ilgilidir. İsa Mesih'in İkinci Gelişinin amacı kendisini bekleyenlerin kurtuluşunu sağlamak (İbr. 9:28) ve onları beraberinde götürmektir (Yu. 14:3). İkinci Gelişin ne zaman gerçekleşeceği bilinmemekle birlikte, tıpkı göğe çıkışı gibi (Elç. 1:9-11), yine bulutlarla gelecek, her göz onu görecektir (Va. 1:7), ona melekler ve güçlü bir borazan sesi eşlik edecek (Mat. 24:31) ve bir Kral gibi görkemli tahtına oturarak (Mat. 25:31) önce kendisine inanan ölüleri diriltecektir (1Se. 4:16-17).

² Grekçe *anti* (anti / karşıt) + *φωνή* (foní / ses) kelimelerinin birleşiminden oluşan *ἀντιφωνον* (*antifonon*) bir ilahinin belli bir kısmının, ilahi bitene kadar sürekli tekrar edilerek söylenmesidir (Otten, 1907).

7. Ölülerin Dirilişi

İsa Mesih'in çağdaşlarının (Yu. 11:24) büyük çoğunluğu ve Ferisiler (Elç. 23:6) ölülerin dirileceğini ümit ediyorlardı. İsa, bunu açıkça öğretmektedir. Yeniden dirilişi inkâr eden Sadukilere şu cevabı vermektedir: "Ne Kutsal Yazıları ne de Tanrı'nın gücünü biliyorsunuz. Yanılmanızın nedeni de bu değil mi? (Mar. 12:24)". Ölülerin dirileceğine inanmak esasında Tanrı'ya inanmaktır, zira o "ölülerin değil, dirilerin Tanrı'sıdır (Mar. 12:27)" (CCE, §993). Zaten İsa da yaşadığı süre zarfında hem başkalarını ölümden diriltmiş (Mar 5:21-42) hem de bizzat kendisinin ölümünden üç gün sonra dirileceğini haber vermiş (Mar 10:34, Yu 2:1922) ve haber verdiği gibi de dirilmiştir.

İsa Mesih'in İkinci Gelişi gerçekleştiğinde, ruhlar eski bedenleriyle yeniden birleşerek diriltileceklerdir (CCE, §997). Önce İsa'ya inananlar olmak üzere (1Se. 4:16) bütün ölümler bir borazan sesiyle (1Se. 4:16) veya dört yandan esen bir rüzgar ile (Hez. 37:9) dirilecektir. "İyilik yapmış olanlar yaşamak, kötülük yapmış olanlar yargılanmak için (cehennemlik olmak için) dirilecekler" (Yu 5:29; Krş. Dan 12:2; CCE, §998).

Dirilişin mahiyeti bir iman sırrıdır ama literatürde İsa Mesih'in dirilişi örnek gösterilerek açıklanmaya çalışılır. İsa kendi bedeniyle dirilmişti (Lu. 24:39), bu yüzden bütün insanlar da kendi bedenleriyle dirilecekler. Fakat bu bedenler daha yüce bir bedene (Flp. 3:21) *tinsel bedene* dönüştürülecektir (1Ko. 15:44) böylece ebedi azabı veya mükafatı tadabilecek uygun duruma geleceklerdir.

8. Alınıp Götürülüş

İsa Mesih'in İkinci Gelişi ve Diriliş gerçekleştiğinde henüz Dünyanın Sonu gelmiş değildir. Bu yüzden İsa Mesih geldiğinde, yeryüzünde hala yaşayan insanlar olacaktır. İşte İsa Mesih'in İkinci Gelişi ile birlikte Diriliş de gerçekleşecek ve İsa Mesih hem yaşayanlar hem de dirilenler arasından kendisine iman edenleri toplayıp Milenyum sürecinde birlikte yaşayacakları yere –tam olarak neresi olduğu hakkında fikir birliği yoktur– götürecektir (1Se 4:15-17; Mat. 24:37-40). İnananlar yeryüzünden götürüldüğünde, halen yaşamakta olan kafirler, günahkârlar ve azgınlar, yeryüzünde daha çok fesat çıkaracak, böylece Dünyanın Sonu gelecektir.

İşte bu Alınıp Götürülüş mefhumu Eski Ahitte ve Yeni Ahitte defalarca görülmektedir. Örneğin, 1Se 4:17'deki bu pasaj şöyledir: "Sonra biz yaşamakta olanlar, hayatta olanlar, onlarla birlikte Rab'bi havada karşılamak üzere bulutlar içinde *alınıp götürüleceğiz*. Böylece sonsuza dek Rab'le birlikte olacağız." Türkçe *alınıp götürüleceğiz*, şeklinde çevrilen fiil Yunanca'da *harpagesometh* olarak geçmektedir. Bu fiil, *harpazo* (*alı koymak, zorla bir şeyi almak*) fiilinin gelecek zamanlı edilgen haber kipinde çekilmiş halidir. Aynı anlamda Latince *rapiemur* fiili kullanılır (Lowe, 2005, böl. 5.1).

Bu manada Eski Ahitte, peygamber Enok'un Tanrı katına yükselmesi (Yar. 5:22; İbr. 11:5), peygamber İlyas'ın ateşli bir araba içinde kasırgayla cennete alınması (2Kr. 2:11-12), peygamber Hezekiel'in bir rüzgarla Kudüs'e götürülmesi (Hez. 8:1-3) gibi olaylarda kullanılan fiil de aynı kökten türemiştir. Alınıp Götürülüşün üç önemli sonucu olacaktır: Birincisi, İsa Mesih'in yeniden geleceğine dair verdiği söz yerine gelmiş olacak. Çünkü Alınıp Götürülüş,

bizzat İsa Mesih tarafından gerçekleştirilecektir. İkincisi, nihai kurtuluş tam anlamıyla sağlanmış olacaktır. Üçüncüsü, bütün inanlılar artık yekvücut olarak İsa Mesih'le birlikte toplanacaktır (Benware, 2006, böl. 3.12).

9. Büyük Çalkantı

Son zamanlar yaklaştığında yeryüzünde kıtlık, savaş ve depremler artacak. Hıristiyan olmak bile suç sayılacak, sahte mesihler, sahte peygamberler türeyecek ve bu kişiler mucizeler ile ayetler göstererek inanlıları saptırmaya çalışacaklar (Mar. 13). İşte Katolik Kilisesi bu döneme 'Büyük Çalkantı' veya 'Nihai Sınama' adını vermektedir (CCE, §675; Lu. 21:12; Yu. 15:19-20). Büyük Çalkantı döneminde neler olacağı Vahiy kitabında etraflıca anlatılmaktadır. Bu pasajlar takip edildiğinde iyi ile kötünün, kaos ile düzenin son mücadelesini görmekteyiz. Temelde İsa-karşıtı (*anti-christ*) denilen bir güce karşı iyinin (İsa'nın) zaferini konu alan bu eskatolojik pasajlar haricinde diğer Yeni Ahit pasajlarında her daim kötülüğü temsil eden güce *anti-christ* denilmiştir. Buna göre *anti-christ*'in karakteristik özellikleri şöyledir: Hıristiyan gibi görünür ama değildir (1Yu. 2:19), yalancı ve kafirdir (1Yu. 2:22), İsa'nın İkinci Gelişine inanmaz (2Yu. 7), on boynuzlu ve yedi başlı bir canavar (Va. 11:7) veya ejderha (Va. 12) şeklinde resmedilir. Ayrıca Büyük Çalkantı esnasında Tanrının gazabının yeryüzüne 7 mührün açılmasıyla (Va. 6) saçılacağı ifade edilmektedir. Mamafih, bu süreçte neler olacağı etraflıca anlatılmasına rağmen, *ne zaman* olacağı hususunda fikir birliğine varılmış değildir.

İsa Mesih'in iyi insanları yeryüzünden toplamak için İkinci Gelişinden sonra araya Büyük Çalkantının gireceğini, daha sonra Kiliseyi (Krallığını) yeniden tesis etmek için üçüncü kere gelerek Milenyum sürecini başlatacağını söyleyen inanca *Pre-tribulational rapture* denilmektedir (Benware, 2006, böl. 3.12). İkinci Gelişin yalnızca bir kere gerçekleşeceğini ve bunun da Büyük Çalkantı bittikten sonra olacağını söyleyen inanca ise *Post-tribulational rapture* denilmektedir (Benware, 2006, böl. 3.13). Bu fikri savunanlar delil olarak Mat. 24:29-31, 1Se. 4:16-17, 2Se. 1-12, 1Ko. 15:51-52, Va. 20:4-6 gibi pasajları göstermektedirler. Büyük Çalkantıyı kabul etmeyip İkinci Gelişin, Milenyumdan sonra olacağını söyleyen akıma *Post-millennialism* denilir. Bu akıma göre dünya daha kötüye gitmeyecek, tam tersi gelecekte bütün dünya Hıristiyanlaşacak, böylece her yerde barış hâkim olacaktır. Bu barış ortamında İsa Mesih gelerek, ölüleri diriltecek, Krallığını kuracak, binyıl sonunda Son Yargılama günü vuku bulacaktır (Benware, 2006, böl. 2.8). Bu görüş Yeni Ahit'in pek çok pasajıyla çeliştiği için genel kabul görmeyen bir görüştür. Bin Yıllık Krallığın yeryüzünde fiziksel olarak kurulacağını kabul etmeyip, bu inancı alegorik olarak yorumlayan görüşe *Amillennialism* denilmektedir. Buna göre Bin Yıllık Krallık İsa'nın Birinci Gelişi ile başlayan bir süreçtir ve Kilisenin manevi vücudu tarafından da halen devam ettirilmektedir ve İkinci Geliş ile birlikte bu süreç sona erecektir (Benware, 2006, böl. 2.7). Katolik Kilisesi bu görüşe oldukça yakındır, ama kesin olarak bir şey söylenememektedir.

Çünkü konuyla ilgili bir iman doktrini belirlenmemiştir.

Tablo 1. Büyük Çalkantının ne zaman gerçekleşeceği ile ilgili görüşler

<i>Pre-tribulational rapture</i>	İsa Mesih'in İkinci Gelişi + Ölülerin Dirilişi + Alınıp Götürülüş -> Büyük Çalkantı -> İsa Mesih'in Üçüncü Gelişi -> Milenyum -> Son Hüküm Günü
<i>Post-tribulation rapture</i>	Büyük Çalkantı -> İsa Mesih'in İkinci Gelişi + Ölülerin Dirilişi + Alınıp Götürülüş -> Milenyum -> Son Hüküm Günü
<i>Post-millennialism</i>	Milenyum -> İsa Mesih'in İkinci Gelişi + Ölülerin Dirilişi + Alınıp Götürülüş -> Son Hüküm Günü
<i>Amillennialism</i>	Sembolik Milenyum -> Büyük Çalkantı -> İsa Mesih'in İkinci Gelişi + Ölülerin Dirilişi + Alınıp Götürülüş -> Son Hüküm Günü

Yukarıdaki tabloda Büyük Çalkantının çeşitli inanışlara göre ne zaman gerçekleşeceği izah edilmiştir. (+) işareti eş zamanlılığı temsil etmektedir. (->) işareti ise önceki sürecin bitişinin ardından sonraki sürecin başlayacağını ifade etmektedir.

10. Milenyum (Bin Yıllık Krallık)

Milenyum, Latince bin (*mille*) ve yıl (*annus*) kelimelerinden türeyen ve bin yıllık bir süreyi ifade eden bir terimdir. Yunanca İncillerde *chilia* olarak kullanılan bu kavram, İncillerde ise İsa Mesih tarafından kurulacak Krallığın süresini ifade eder (Va. 20:4). Bu eskatolojik beklentiye göre, dünyanın sonu yaklaştığında İsa Mesih'in İkinci Gelişiyle ölülerin dirilişi gerçekleşecek ve sonra şiddetli bir iyi – kötü savaşına girilecek. Bu savaşı kazanacak olan İsa, beraberindekilerle bir Krallık kuracak. Bu Krallık sona erdiğindeyse, bütün iyi insanlar, azizler ve adiller İsa'nın önderliğinde cennete gidecekler. Geride kalan kötüler ise ebedi cehennem azabına çarptırılacaklar. Milenyum fikriyle ilgili pek çok detay üzerinde farklı inanışlar gelişmiştir. Hatta bu sürenin bin yıl olup olmadığı bile tartışmaya açıktır. Milenyum mefhumu ile ilgili üzerinde anlaşılan hususlar ise şöyledir:

- İsa Mesih'in bütün haşmeti ve görkemiyle İkinci Gelişi,
- İyilerle birlikte hüküm süreceği bir krallığın yeryüzünde kurulması,
- Önce ölmüş azizlerin diriltilmesi (birinci diriliş) ve bu krallığa katılmaları,
- Tanrı'ya savaş açan kötü güçlerin mağlubiyeti ve
- Krallığın sonunda, ölülerin topyekun dirilişi (ikinci diriliş) ve Son Hükümün verilmesi neticesinde müminlerin cennete, kafirlerin cehenneme gitmesi (Kirsch, 1911).

11. Dünyanın Sonu (Son Savaş / Armageddon)

Milenyum süresince tesis edilen düzenin sonuna doğru gelindiğinde şeytan hapsedildiği yerden kurtulacak ve yeryüzünde son bir kez bozgunculuk çıkarmak için Magog ülkesindeki Gog'a ve diğer uluslara giderek onlardan büyük bir ordu kuracak ve İsa'nın Binyıllık Krallığına savaş açacaklar (Va. 20:7-8). Bu, şeytanın bütün gücüyle son defa İsa'nın krallığını devirmeye çalışmasıdır. Ancak, tanrının da yardımıyla büyük bir mağlubiyet yaşayan bu kötü güçler ateşlere atılacaklar (Hez. 38:22, Va. 20:9). Magog'u ve diğer ulusları kandıran şeytan başta

olmak üzere bütün kötü güçler yargılanarak, sonsuz cehenneme atılacaklar (Va. 20:11, 13-15). Daha sonra ilk dirilişte yer almayan diğer insanlar da dirilerek onların da yargılanmasına, yani Son Hüküm Günü'ne geçilecek.

12. Son Hüküm Günü

Hıristiyan inancına göre iki kere Diriliş gerçekleşecektir. İsa'ya inanarak ölmüş inanlılar ve azizlerin dirilişi Birinci Diriliştir. Bu şekilde dirilen ve hala o dönemde yaşayan iyi insanlar Alınıp Götürülecek ve Milenyum süresince İsa ile birlikte, onun krallığında yaşayacaklar. Milenyumun sonunda çıkacak Son Savaşı kaybeden kötü güçler ateşe atıldıktan sonra, birinci dirilişte yer almayanlar dirilecek. Böylece Son Hüküm Günü başlayacak.

Son Hüküm Günü başlatan olay, bütün ölümlerin dirilmesinin işareti olan bir borazanın çalmasıdır (1Ko. 15:52; 1Se 4:15; Yu. 5:28). Bu borazanın tam olarak ne zaman çalınacağı bilgisi yalnızca tanrıya aittir (Elç. 1:6-7). İkinci Geliş ve Milenyum süreçleri bu dünyada olduğu için Son Hükümün de bu dünyada verileceğine inanılır. Yargıç olarak tahtına oturan İsa Mesih'in huzuruna, bütün insanlar meleklerin eşlik etmeleriyle getirtilecekler (Mat. 24:31) ve İsa ile birlikte bazı kutsal kişiler de insanları yargılayacak (1Ko. 6:2). Vaftiz edilmiş olsun, edilmemiş olsun, iyi olsun, kötü olsun herkes İsa'nın huzuruna çıkacak ve yaptığı her iyi veya kötü işten, günahından, sevabından ve hatta gizli düşüncelerinden bile sorguya çekilecek (Mat. 12:36, 1Ko. 4:5). Herkesin kendisine ait bir kitabı olacak ve bir de Yaşam Kitabı denilen tanrının ezeli ve ebedi iradesinin yazılı olduğu bir kitap açılacak. Kişiler kendi kitaplarında yer alan bilgilerle yargılanacak ve nihai istirahatgâhlarına Yaşam Kitabına göre gönderilecektir. İsimleri Yaşam Kitabında yazanlar kurtuluşa ererken, diğerleri ateş gölüne atılacak (Va. 20:11-15) (McHugh, 1910a).

13. Cennet

Son Hüküm Günü bittiğinde insanların bedenleri tanrının bedenine benzer yüce bir hale dönüştürülecektir (Fil. 3:21). Daha sonra Tanrı tarafından yeni gelin gibi süslenen *Yeni Kudüs* olarak adlandırılan kutsal bir şehir gökten inecek ve yalnızca adı Yaşam Kitabında yazılı olanlar (Va. 21:27) bu şehrin ebedi konutlarının (Lu. 16:9) sakinleri olacaklardır. Bu şehirde kurtlar ve aslanlar bile otlayacak, hiçbir canlıya herhangi bir zarar gelmeyecek (Yşa. 65:25). Burada dinlendirilmiş şarapların ve yağlı yemeklerin sunulduğu zengin bir şölen verilecek ve bütün yüzlerden gözyaşları silinecek (Yşa. 25:6-8). İşte Göklerin Egemenliği (Mat. 5:17-20) denilen bu son istirahatgâha yalnızca iyi kullar girebilecek. İyi kulların kimliğine dair suale karşın İsa on emrin şu maddelerini sayarak cevap vermiştir: “Adam öldürmeyeceksin, çalmayacaksın, yalan yere tanıklık etmeyeceksin, annene babana saygı göstereceksin ve komşunu kendin gibi seveceksin” (Mat. 19:18-19). Mimarı ve kurucusu Tanrı olan bu kent (İbr. 11:10) hakkında kutsal kitapta verilen bilgilere bakıldığında bu kentte ölüm, korku, güvensizlik ve fakirlik yerine sonsuz yaşam, esenlik, emniyet ve zenginliğin hâkim olduğunu (Va. 7:13-17, 21:4-8, 22:3-7, 22:5-9; Hez. 28:24-26) görebiliyoruz ki bunlar da bütün insanlığın nihai arzularıdır. Dikkat çekilmesi gereken ayırt edici unsurlar ise şunlardır: Cennette tapınak olmayacaktır, çünkü Her Şeye Gücü Yeten Rab Tanrı ve Kuzu (İsa Mesih) kentin tapınağı olacaktır, ama ibadet olacaktır. Cennette yaşam suyu ırmağı ve on iki çeşit

meyve üreten yaşam ağacı olacaktır (Va. 22:1-5) ve cennet sınırları belirli bir alan üzere kurulmuş bir şehir sembolüyle betimlenen bir mekandır (Va. 21:16).

14. Cehennem

Armageddon savaşını İsa Mesih kazandıktan sonra Son Hüküm Gününün başladığını belirten borazana üflenecek ve böylece İkinci Diriliş gerçekleşecektir. Son Hüküm Günü şuan üzerinde yaşadığımız dünyada gerçekleşecek bir süreçtir ve İsa Mesih ile birlikte bazı kutsal kişiler de insanları yargılayacaktır (1Ko. 6:2). Bu yargılama sonunda Armageddon savaşını kaybeden Şeytan'ın askerleri ve Göklerin Egemenliğine giremeyen talihsiz ruhlar Cehenneme atılacaktır. 2.5. maddede Cehennem'in ön-deneyimi başlığında belirtilen hususlar aynen geçerlidir. Esasen Kutsal Kitaptaki cehennem ile ilgili ayetlerin tamamı Son Hüküm Günü sonrasında cezası kesinleşen kişilerin gidecekleri cehennem hakkındadır. Kilisenin görüşüne göre ölen her kişi Özel Yargılamadan geçtiği için nihai durağı Cehennem olacak kişiler, İkinci Diriliş gerçekleşene kadar Cehennem azabının bir benzerini tadarlar. Cehennemdeki azap çeşitleri ise ayetlerde şöyle ifade edilir: sönmeyen ateş ile azap (Ma. 9:48-49, Ma. 9:43, Yah. 1:7), ölümsüz kurtların kişiyi kemirmesi (Ma. 9:48-49), kükürtle yanan ateş gölüne atılmak (Va. 21:8, 19:20), Rabbin varlığından ve yüce gücünden uzak kalmak (2Se. 1:8), kızgın fırınlara atılmak (Mat. 13:50), ağlayış ve diş gıcirtısı (Mat. 13:50), çürüyüş (Elç. 2:27), bedeni kurtçukların kaplaması (Yşa. 14:11), zincirlenmek (2Pe. 2:4).

15. Tanrının Bütün Amaçlarının Nihai Olarak Gerçekleşmesi

Son Hüküm Günü gerçekleşip bütün iyi ruhlar Cennetteki ebedi konutlarına gittiğinde, kötü ruhlar da Cehennemdeki ebedi azaba duçar olduğunda Tanrının Bütün Amaçları Nihai Olarak Gerçekleşmiş olacaktır. Hıristiyanlıkta insanın yaratılma amacı Tanrının Yüceliğinin yeryüzündeki göstergesi olması (Yeşeya 43:7) ve nihayetinde bütün insanların *tanrının çocukları* gibi olması / davranmasıdır (1Yu. 3:1-3). Tanrı insanı kendi suretinde yaratarak ona yeryüzünde önemli bir görev biçmiştir: “*Sonuç olarak, ne yer ne içerseniz, ne yaparsanız, her şeyi Tanrı'nın yüceliği için yapın*”. (1Ko. 10:31). Gerçek adaletin tesis edilerek bütün insanların nihai yargılanmasıyla tanrının tüm yüceliği herkes tarafından nihai olarak kabul görecektir ve hak eden insanlar tanrının çocukları gibi pirüpak olup ebedi saadete erecektir. İlâveten, ilk yaratılıştaki ahengi ve birliği yeniden tesis etmek (Ko. 1:15-20); Seçkin, temiz ve pak insanları bir araya toplamak (21:27); Tanrının yüceliğini, zenginliğini, merhametini, gazabını, öfkelerini velhasıl bütün sıfatlarının en üstün derecesini insanlara göstermek (Rom. 9); Tanrının yaşamda, ölümden sonra da övülmesi (Yu. 17:1-5, 12:27-28) ve Tanrının ismini biteviye kutsal kılmak (Mat. 6:9) bu dünyanın kuruluş amacıdır ve dünyanın sonunda bütün bu amaçlar gerçekleşmiş olacaktır.

Sonuç

Katolik Hıristiyanlara göre insan beden, can, yürek ve ruhtan oluşur. Beden ölümlüdür, ruh ölümsüzdür. Kişi can ve yüreği ile yaşamı boyunca doğru veya yanlış seçimler yapar. Öldükten sonra da yaptığı seçimlere göre bireysel bir hesaba tabi tutulur. Bu hesaba Özel Yargılama denilir. Bu yargılama sonucu ebedi istirahatgâhının ön-deneyimi yaşanır. Bu ön-deneyim üç merhaleden oluşmaktadır: Cennetin ön-deneyimi, Cehennem'in ön-deneyimi ve

cenneti hak edemeyen ancak cehennemlik de olmayan kişilerin yaşadığı boşluk, yani Araf.

Dünyanın sonuna yaklaştığında, yeryüzünde bozgunculuk ve kaos artınca İsa Mesih'in İkinci Gelişi gerçekleşecektir. İsa Mesih'in İkinci Gelişi ile birlikte daha önceden ölüp de cennetin ön-deneyimini yaşayan ruhlar ve Araf'tan kurtulabilenler dirilecektir. Bu Birinci Diriliştir. Dirilen bu iyi ruhlar ile yeryüzünde halen yaşamakta olan diğer müminler hep birlikte İsa Mesih'in önderliğinde neresi olduğu bilinmeyen bir yere alınıp götürülecekler ve orada milenyum süreci boyunca İsa Mesih'in kuracağı bir krallıkta yaşayacaklardır.

Dirilen bu iyi ruhların götürülmeleriyle birlikte yeryüzünde halen yaşamakta olan kötü insanlar ve Şeytan'ın orduları bozgunculuğu ve fesadı arttıracaktır. Bu kötü güçler, İsa Mesih'in kurduğu krallığa son bir savaş açacaklar, ancak bu savaşı iyiler kazanacaktır. Bu savaş sonunda Birinci Dirilişte dirilmeyen kötü ruhlar ve Araf'tan kurtulamayan bedbaht kişiler dirilecek ve bütün insanlar yeryüzünde kurulan ihtişamlı ve görkemli bir mahkemede, İsa Mesih'in ve seçkin bazı azizlerin huzurunda yargılanacaklar. Bu yargılama sonucunda iyi ruhlar mimarı tanrı olan ve gökte inşa edilen *Yeni Kudüs* denilen bir 'şehrin' ebedi sakinleri olarak buradaki konutlara yerleşecekler. Kötü ruhlar da cehenneme atılacaklar böylece Tanrının bütün amaçları nihai olarak gerçekleşmiş, adalet yerini bulmuş olacaktır.

Mutlaka tesis edilecek nihai ve mükemmel bir adalete duyulan ümit, haksızlık ve zulüm ile dolu bu dünyada inanlılara güç vermektedir. Ölümün bir son olmadığına inanmak, kişinin tanrıyı sevmesini, mütevazı bir hayat sürmesini ve dünyevi şeylere haddinden fazla değer vermemesini sağlayan bir inançtır. Katolik bir Hristiyan'ın Ahirete inanmasının temelinde bizzat İsa Mesih'in ölümünden üç gün sonra dirilmesine duyduğu inanç vardır. Ayrıca, tarihi süreçte sayısız konsil kararında, Kilise babalarının yazılarında ve papalık dokümanlarında bu inanç tespit edilmiştir.

Ahiret inancı bireye psikolojik destek sağlamasının yanı sıra, bireyin uhrevi saadete erebilmesi için, her türlü fedakârlığı yapabilmesini de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla gayretkeş misyonerlik faaliyetlerinin ve hatta tarihte vaki olan din savaşlarının manevi temelini atan unsur, ölümden sonra dirilişe duyulan kati imandır. Katolik Kilisesinin gücünün bir kısmını bu inançtan aldığı da söylenebilir. Özellikle Araf inancı temelinde geliştirilen endüljans uygulamaları ve Son Hüküm Gününde azizlerin de yargılama yapabilecekleri temelinde geliştirilen azizlere tazim gibi uygulamalar, Protestanlığın doğuşu gibi çok ciddi bir sonucu doğuran başat etmenlerden bazıları olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte özellikle milenyumcu yeni mezheplerin çıkış noktası da ahiret inancıyla ilgili belirgin olmayan hususlardır. Özellikle birbiriyle çelişen İncil pasajları, anlaması zor bazı mefhumlar ve Vahiy ile Daniel kitabı gibi son derece sembolik, mistik ve eskatolojik bilgiler ihtiva eden kutsal metinler nedeniyle farklı inançlar ve hatta yeni mezhepler türemiştir.

Kaynaklar

Akbaş, M. (2002). Yahudi ve Hristiyan Düşüncesinde Ölüm Sonrası Hayat ve Diriliş İnancının Dini ve Teolojik Temelleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XV, 37-60.

- Ataşağın, G. (1998). Hıristiyanlıkta Kıyamet Alâmetleri ve Dünyanın Sonu. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*(8), 111 - 140.
- Batuk, C. (2008). Kıyameti Beklerken: Hıristiyanlık'ta Kıyamet Beklentileri ve Rus Ortodoks Kilisesindeki Yansımaları. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (2008/2), 5-36.
- Benware, P. N. (2006). *Understanding End Times Prophecy: A Comprehensive Approach* [AZW formatında] Retrieved from <https://www.moodypublishers.com/>.
- Britt, M. (1922). *The Hymns of the Breviary and Missal*. New York, Cincinnati, Chicago: Benziger Brothers.
- Catechismus Catholicae Ecclesia (CCE)*. (1997). (2. bs.). Citta del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana. http://www.vatican.va/archive/catechism_lt/index_lt.htm adresinden erişilmiştir.
- Chapman, J. (1908). Didache. *The Catholic Encyclopedia* içinde. (C. 4). New York: Robert Appleton Company. Erişim Tarihi: 26 Temmuz 2019, New Advent: <http://www.newadvent.org/cathen/04779a.htm>.
- Draper, J. A. (1996). *The Didache in Modern Research*. Leiden: E. J. Brill.
- Kirsch, J. P. (1911). Millennium and Millenarianism. *The Catholic Encyclopedia* içinde. New York: Robert Appleton Company. Erişim Tarihi: 06 Nisan 2017, New Advent: <http://www.newadvent.org/cathen/10307a.htm> adresinden erişilmiştir.
- Lowe, D. L. (2005). *Earthquake Resurrection: Supernatural Catalyst for the Coming Global Catastrophe* [AZW formatında] Retrieved from <http://www.earthquakeresurrection.com/>.
- McHugh, J. (1910a). General Judgement. *The Catholic Encyclopedia* içinde. New York: Robert Appleton Company. Erişim Tarihi: 06 Nisan 2017, New Advent: <http://www.newadvent.org/cathen/08552a.htm> adresinden erişilmiştir.
- McHugh, J. (1910b). Particular Judgement. *The Catholic Encyclopedia* içinde. New York: Robert Appleton Company. Erişim Tarihi: 28 Mart 2017, New Advent: <http://www.newadvent.org/cathen/08550a.htm> adresinden erişilmiştir.
- Otten, J. (1907). Antiphon. *The Catholic Encyclopedia* içinde. New York: Robert Appleton Company. Erişim Tarihi: 29 Mart 2017, New Advent: <http://www.newadvent.org/cathen/01575b.htm> adresinden erişilmiştir.
- Yıldırım, M. ve Karatosun, M. O. (2016). Katolik Kilisesinin Jübile Anlayışı ve 2016 Merhamet Yılı. A. H. Eroğlu (Ed.), *Türkiye'de Dinler Tarihi'nin Kurumsallaşması Sürecinde Prof. Dr. Abdurrahman Küçük* içinde (ss. 477 - 521). Ankara: Berikan.

An Examination on the Beliefs of Roman Catholic Church about Afterlife

Abstract

Christianity is one of the worlds' living religions in which the resurrection after death and the events to be followed are explained in detail. According to Christianity, the life of the world has a beginning and an end. The whole plot of individual and mass events, believed to flow in a linear time, is all about beliefs in the Afterlife. According to Christianity, the Afterlife begins with the death of the individual on a personal scale and with The Last Judgement on the scale of humanity. The period of time from the creation of universe to the day of The Last Judgement can be examined in three main sections.

The first period is the period in which we are still present, from the creation of the universe to the Second Coming. The events of this time period will take place in this world and they will be on an entirely individual scale. These beliefs expressed in the literature are; death, Particular Judgment, preexperience of Paradise, Purgatory, pre-experience of Hell.

The second period covers a timeline that begins with the Second Coming and continues until the day of The Last Judgement. This world is the place of events that will take place during this time period. However, their interlocutors are all humanity, especially all Christian believers embodied in the spiritual personality of the Church. When we look at the details of the Second Coming, the resurrection of the dead, rapture, tribulation, the Millennium, end of the world and The Last Judgement, it is clear that a war between good and bad is foreseen in which the ultimate winner will be the good. However, since the Church still does not provide final verdicts on the details of certain issues, there is an expectation for a future with certain outline but blurry details. This ambiguity creates an area that can go as far as the sectarianization process and paves the way for different disagreements.

The third period begins with day of The Last Judgement, the first day of an eternal life in which Jesus Christ judges the evil and absolves the good together with chosen saints, ending the war of good and evil once and for all. The events that will take place in this time period is a different place called the New Earth and New Heaven. As a result of this court, which concerns all humanity, the good are divided into Paradise as eternal rest and the evil into Hell as eternal punishment. This eternal life, where all the purposes of God are fulfilled, is the last stage of the Afterlife, which Christians expect mixed with hope and fear.

The aim of this article is to present in detail the point of view of the Catholic faith in the abovementioned stages, using only the official documents and authentic sources of the Church. In this context, our study is a descriptive study where futuristic elements and eschatological beliefs are blended.

Keywords: *History of Religions, Roman Catholic Church, the Afterlife, the Second Coming of Jesus Christ, the Last Judgment.*